

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Ndc/42/2023
Identifikačné číslo spisu:	4118205709
Dátum vydania rozhodnutia:	30.04.2024
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:4118205709.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne: IMA INVEST s.r.o., Zlaté Moravce, Hviezdoslavova 41, IČO: 36 520 349, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. René Hudzovič, s.r.o., Nitra, Štefánikova trieda 49, IČO: 36 860 697, proti žalovanej: Rímskokatolícka cirkev, Žilinská diecéza, Žilina, Jána Kalinčiaka 3098/1, IČO: 42 063 043, zastúpenej MAPLE & FISH s.r.o., Bratislava, Žižkova 22B, IČO: 36 718 432, o zaplatenie 19.360 eur s príslušenstvom, vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 9Co/104/2023, o nesúhlase Krajského súdu v Bratislave s postúpením sporu, takto

rozhodol:

Nesúhlas Krajského súdu v Bratislave s postúpením sporu Krajským súdom v Nitre j e d ô v o d n ý.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave ako odvolací súd predložil spor vedený na tomto súde pod sp. zn. 9Co/104/2023 (pôvodne vedený pod sp. zn. 5Cob/105/2023, zapísaný do registra „Co“ opatrením predsedu Krajského súdu v Bratislave z 31. októbra 2023 pod č. 1Spr.R/4/2023) na rozhodnutie podľa ustanovenia § 43 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z dôvodu nesúhlasu s postúpením sporu Krajským súdom v Nitre vedeným pod sp. zn. 26Cob/41/2022 (pôvodne vedený pod sp. zn. 12Co/76/2022, zapísaný do registra „Cob“ opatrením predsedu Krajského súdu v Nitre z 13. júla 2022 pod č. Spr.780/22).

1.1. Svoj nesúhlas odôvodnil tým, že na Okresnom súde Nitra ako súde prvej inštancie bola predmetná právna vec správne vedená v registri „C“ a vzhľadom na predmet konania ako aj povahu strán sporu mala byť zapísaná a vedená v registri „Co“ aj na Krajskom súde v Nitre ako odvolacom súde. Spor strán vyplýva zo záväzkového vzťahu občianskoprávnej, nie obchodnoprávnej povahy. Nebol preto daný dôvod na postúpenie veci Krajskému súdu v Bratislave z dôvodu funkčnej príslušnosti [§ 34 ods. 2 písm. b) zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“)].

1.2. V tejto súvislosti poukázal na predmet konania, ktorým je žaloba o náhradu škody podľa § 420 Občianskeho zákonníka, pričom škoda spočíva v nákladoch vynaložených v súvislosti s bránením výkonu práv, vyplývajúcich z nájomnej zmluvy na prenájom nehnuteľnosti v kat. území U., Z. a U. (bližšie špecifikovaných v zmluve), uzatvorenej medzi žalobkyňou ako nájomcom a žalovanou ako prenajímateľom. Stranami sporu je žalobkyňa ako podnikateľ a žalovaná ako právnická osoba v zmysle §

18 ods. 2 písm. a) Občianskeho zákonníka, registrovaná podľa zákona č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností.

1.3. Podľa názoru Krajského súdu v Bratislave, pre použitie ustanovení zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník (ďalej len „OBZ“) v znení neskorších predpisov je rozhodujúca povaha účastníkov záväzkového vzťahu, pričom žalovaná nemá postavenie podnikateľa ani žiadneho zo subjektov práva predpokladaného kogentným ustanovením § 261 v spojení s § 263 OBZ, alebo dohoda účastníkov podľa § 262 OBZ. Zároveň vo veci nejde o právny vzťah, ktorý sa treťou časťou OBZ spravuje bez ohľadu na povahu účastníkov. Poukázal na ust. § 4 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb., kde cirkvou alebo náboženskou spoločnosťou sa podľa tohto zákona rozumie dobrovoľné združenie osôb rovnakej náboženskej viery v organizácii uzatvorenej podľa príslušnosti k náboženskej viere na základe vnútorných predpisov v príslušnej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti.

2. Podľa § 36 ods. 1 a ods. 2 CSP konanie sa uskutočňuje na súde, ktorý je na prejednanie príslušný. Príslušnosť sa určuje podľa okolností v čase začatia konania; takto určená príslušnosť trvá až do skončenia konania.

3. Podľa § 40 CSP súd aj bez námietky skúma vecnú príslušnosť, kauzálnu príslušnosť a funkčnú príslušnosť počas celého konania.

4. Podľa § 43 ods. 1 a 2 CSP ak súd postupom podľa § 40 a § 41 zistí, že nie je príslušný, bezodkladne postúpi spor príslušnému súdu bez rozhodnutia a upovedomí o tom žalobcu. Žalovaného upovedomí len vtedy, ak mu už bola žaloba doručená. Ak súd, ktorému bol spor postúpený, s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu. Týmto rozhodnutím sú súdy viazané.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd spoločne nadriadený Krajskému súdu v Bratislave a Krajskému súdu v Nitre podľa § 43 ods. 2 CSP príslušný na rozhodnutie o príslušnosti prejednal spor a dospel k záveru, že nesúhlas Krajského súdu v Bratislave s postúpením sporu je dôvodný.

6. Podľa § 34 ods. 1 CSP v znení účinnom od 01. júna 2023, ak odsek 2 neustanovuje inak, o odvolaní proti rozhodnutiu okresného súdu rozhoduje krajský súd, v ktorého obvode má sídlo okresný súd, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

7. Podľa § 34 ods. 2 písm. b) CSP v znení účinnom od 01. júna 2023 na konanie o odvolaní proti rozhodnutiu vydanému v konaní podľa § 22 písm. d) a g) a § 23 písm. d) a g) je príslušný Krajský súd v Bratislave.

8. Pre posúdenie dôvodnosti nesúhlasu Krajského súdu v Bratislave s postúpením mu sporu Krajským súdom v Nitre bolo primárne potrebné ustáliť, či v danom prípade ide o obchodnoprávny spor v zmysle citovaného ustanovenia, ktorý ako pojem procesného práva nie je v predpisoch upravujúcich konanie pred súdmi v súkromnoprávných sporoch a iných súkromnoprávných veciach (CSP) definovaný, a preto je potrebné pre jeho vymedzenie vychádzať z predpisov hmotného práva upravujúcich obchodnoprávne vzťahy a občianskoprávne vzťahy, teda z OBZ ako lex specialis a zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“) ako lex generalis.

9. Podľa § 261 ods. 1 OBZ, táto časť zákona upravuje záväzkové vzťahy medzi podnikateľmi, ak pri ich vzniku je zrejmé s prihliadnutím na všetky okolnosti, že sa týkajú ich podnikateľskej činnosti.

10. Podľa § 261 ods. 2 OBZ, touto časťou zákona sa spravujú takisto záväzkové vzťahy medzi subjektom verejného práva, ak sa týkajú zabezpečovania verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky a podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti.

11. Podľa § 261 ods. 6 OBZ, touto časťou zákona sa spravujú bez ohľadu na povahu účastníkov

záväzkové vzťahy:

- a) medzi zakladateľmi obchodných spoločností, medzi spoločníkom a obchodnou spoločnosťou, ako aj medzi spoločníkmi navzájom, pokiaľ ide o vzťahy týkajúce sa účasti na spoločnosti, ako aj vzťahy zo zmlúv, ktorými sa prevádza podiel spoločníka, medzi štatutárnym orgánom alebo členom štatutárných a dozorných orgánov spoločnosti a obchodnou spoločnosťou, ako aj vzťahy medzi spoločníkom a obchodnou spoločnosťou pri zariaďovaní záležitostí spoločnosti a záväzkové vzťahy medzi prokuristom a spoločnosťou pri výkone jeho poverenia,
- b) medzi zakladateľmi družstva a medzi členom a družstvom, pokiaľ vyplývajú z členského vzťahu v družstve, ako aj zo zmlúv o prevode členských práv a povinností, záväzkové vzťahy medzi členom štatutárneho orgánu a kontrolným orgánom družstva a záväzkové vzťahy medzi prokuristom a družstvom pri výkone jeho poverenia,
- c) z burzových obchodov a ich sprostredkovania (§ 642) a ďalej z odplatných zmlúv týkajúcich sa cenných papierov,
- d) zo zmlúv o predaji podniku alebo jeho častí (§ 476), zmlúv o úvere (§ 497), zmlúv o kontrolnej činnosti (§ 591), zasielateľskej zmlúvy (§ 601), zmlúv o prevádzke dopravného prostriedku (§ 638), zmlúv o tichom spoločenstve (§ 673), zmlúv o otvorení akreditívu (§ 682), zmlúv o inkase (§ 692), zmlúv o bankovom uložení vecí (§ 700), zmlúv o bežnom účte (§ 708) a zmlúv o vkladovom účte (§ 716),
- e) z bankovej záruky (§ 313), z cestovného šeku (§ 720) a sľubu odškodnenia (§ 725).

12. Podľa § 261 ods. 9 OBZ zmluvy medzi osobami uvedenými v odsekoch 1 a 2, ktoré nie sú upravené v hlave II tejto časti zákona, a sú upravené ako zmluvný typ v Občianskom zákonníku, spravujú sa príslušnými ustanoveniami o tomto zmluvnom type v Občianskom zákonníku a týmto zákonom.

13. Podľa § 262 ods. 1 a 2 OBZ strany si môžu dohodnúť, že ich záväzkový vzťah, ktorý nespadá pod vzťahy uvedené v § 261, sa spravuje týmto zákonom. Dohoda podľa odseku 1 vyžaduje písomnú formu.

14. Podľa § 263 ods. 1 a 2 OBZ, strany sa môžu odchýliť od ustanovení tejto časti zákona alebo jej jednotlivé ustanovenia vylúčiť s výnimkou ustanovení § 261 a § 262 ods. 2, § 263 až 272, § 273 ods. 1, § 276 až 289, 301, 303, 304, § 306 ods. 2 a 3, § 308, § 311 ods. 1, § 312, 313, § 321 ods. 4, § 324, 340a, 340b, 341, 365, 369 až 369d, 370, 371, 376, 382, 384, 386 až 408, 408a, 444, 458, 459, 477, 478, § 479 ods. 2, § 480, 481, § 483 ods. 3, § 488, 493, 499, § 509 ods. 1, § 592, 597, § 655 ods. 1, § 655a, § 660 ods. 2 až 4, § 668 ods. 3, § 668a, 669, 669a, 672a, 675, 676 ods. 1 a 2, § 711, 720, 725, 729, 743 a 771c. Strany sa nemôžu odchýliť od základných ustanovení uvedených pre jednotlivé zmluvné typy v tejto časti a od ustanovení, ktoré ustanovujú povinnú písomnú formu právneho úkonu.

15. Podľa § 663 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“), nájomnou zmluvou prenajímateľ prenecháva za odplatu nájomcovi vec, aby ju dočasne (v dojednanej dobe) užíval alebo z nej bral aj úžitky.

16. Podľa § 118 ods. 1 OZ predmetom občianskoprávných vzťahov sú veci, živé zvieratá, a pokiaľ to ich povaha pripúšťa, práva alebo iné majetkové hodnoty.

17. Vecou na účely OZ sa má na mysli vec hnutelná i nehnuteľná. Nehnuteľnosťami sú pozemky a stavby spojené so zemou pevným základom (§ 119 ods. 1, 2 OZ).

18. Podľa § 4 ods. 1 a 3 zákona č. 308/1991 Zb., cirkvou alebo náboženskou spoločnosťou sa podľa tohto zákona rozumie dobrovoľné združenie osôb rovnakej náboženskej viery v organizácii utvorenej podľa príslušnosti k náboženskej viere na základe vnútorných predpisov príslušnej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti. Cirkvi a náboženské spoločnosti podľa tohto zákona sú právnické osoby. Môžu sa vzájomne združovať, utvárať komunity, rehole, spoločnosti a obdobné spoločenstvá.

19. Podľa § 2 ods. 2 písm. a) až d) OBZ, podnikateľom podľa tohto zákona je osoba zapísaná v obchodnom registri; osoba, ktorá podniká na základe živnostenského oprávnenia; osoba, ktorá podniká

na základe iného než živnostenského oprávnenia podľa osobitných predpisov; fyzická osoba, ktorá vykonáva poľnohospodársku výrobu a je zapísaná do evidencie podľa osobitného predpisu.

20. Podľa § 18 ods. 2 písm. a) OZ, právnickými osobami sú združenia fyzických alebo právnických osôb.

21. Z obsahu súdneho spisu je zrejmé, že v predmetnom spore je žalobkyňou právnická osoba, podnikateľ (§ 2 ods. 2 OBZ) a žalovanou právnická osoba, ktorá podnikateľom nie je, ani žiadnym zo subjektom verejného práva. Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike a jej partikulárne cirkvi (diecézy) sú dobrovoľným združením osôb (spoločenstvom), združujúce svojich členov na duchovnej úrovni (§ 4 ods. 1 zák. č. 308/1991 Zb.), ktoré nie je založené ani zriadené na účel plnenia potrieb všeobecného záujmu, nemá výrobný alebo obchodný charakter, nie je a financované, kontrolované alebo ovládané štátnym orgánom, obcou alebo vyšším územným celkom. Žalovaná teda nemá také postavenie, ktoré kogentne predpokladá pre vznik obchodnoprávneho vzťahu ustanovenia § 261 ods. 1 až 3 a § 263 OBZ. Zároveň, medzi stranami dojednaná nájomná zmluva (uzatvorená na prenájom nehnuteľností), titulom ktorej sa žalobkyňa voči žalovanej domáha zaplatenia žalovanej sumy ako náhradu škody (§ 420 OZ), nie je obchodným záväzkovým vzťahom, predpokladaným treťou časťou OBZ.

22. Najvyšší súd s ohľadom na vyššie uvedené dospel k záveru, že v predmetnom spore nejde o obchodnoprávny spor, ale občianskoprávny. Na uvedenom závere pritom nič nemení ani skutočnosť, že spor bol na súde Krajského súdu v Nitre zapísaný najprv v registri „Co“, do ktorého sa v zmysle Prílohy 1, časti III, písm. A, bodu 1 Výhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy zapisuje žaloba a návrh na začatie konania v sporovej veci občianskoprávnej povahy, ak sa nezapisujú do iných súdnych registrov odvolacej povahy; na základe reklamácie zápisu zapísaný Krajským súdom v Nitre do registra „Cob“; na základe reklamácie zápisu (§ 152 ods. 2 Výhlášky č. 543/2005 Z.z.) zapísaný Krajským súdom v Bratislave do registra „Co“. Nesúhlas Krajského súdu v Bratislave s postúpením sporu Krajským súdom v Nitre je preto dôvodný.

23. Podľa § 470 ods. 1 CSP (v znení účinnom od 01. júla 2016), ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

24. Podľa § 471c CSP (v znení účinnom od 01. júna 2023), konania začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 sa dokončia na súdoch vecne a miestne príslušných podľa predpisov účinných do 31. mája 2023; to neplatí, ak podľa osobitného predpisu výkon súdnictva prechádza z vecne a miestne príslušného súdu na iný súd.

25. S ohľadom na vyššie uvedené a skutočnosť, že odvolacím súdom je krajský súd, v ktorého obvode má sídlo okresný súd, ktorý rozhodoval v prvej inštancii [§ 34 ods. 1 CSP], najvyšší súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.